

та співпраці можна стабілізувати світову економіку і відновити її повноцінне зростання.

Список використаних джерел:

1. Курс гривні та дохідність ОВДП: чи коронавірус впливає на фінансовий ринок України? URL: <https://ffin.ua/blog/articles/stock-exchange-news/post/kurs-hryvni-ta-dokhidnist-ovdp-chy-koronavirus-vplyvaie-na-finansovyi-rynok-ukrainy>
2. Policy Action for a Healthy Global Economy URL: <https://blogs.imf.org/2020/03/16/policy-action-for-a-healthy-global-economy/>
3. Прийнято Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникнення і поширення коронавірусної хвороби (COVID-19)" URL: <https://rada.gov.ua/news/Novyny/191055.html>

Коптюх О. Г.

*К.е.н., доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима
Гетьмана»*

МОНЕТАРНО-ФІСКАЛЬНІ ЗАХОДИ ПОДОЛАННЯ ШОКІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Роль монетарно-фінансової політики в розвитку та підтримці економіки відіграє вирішальну роль, особливо під час фінансових криз. Заходи центральних банків та урядів різних країн світу щодо фінансової стабілізації, валютної лібералізації, інфляційного таргетування, координації фінансової і монетарної політики стають надзвичайно актуальними під час поточної суспільно-економічної кризи, викликаній COVID-19. Оскільки, кожна фінансова криза характеризується певними елементами минулих криз і генерації нових, то монетарно-фінансові інструменти мають постійно трансформуватися, відповідно до реальних викликів. Світова криза 2008-2009 років стимулювала монетарні і фінансові органи провідних країн до використання у більшій мірі кейнсіанських інструментів, аніж монетаристських, котрі превальовали у попередні десятиліття. Одночасно, нестандартні інструменти монетарної політики такі, як кількісне та кредитне пом'якшення, політика зобов'язань, доповнили арсенал стандартних інструментів і дозволили втілити антициклічне регулювання економікою. У 2020 році зароджується нова хвиля суспільно-економічної кризи, викликана пандемією коронавірусу і загрожує рецесією для економік в усьому світі, співставною за обсягами падіння ВВП з Великою депресією 1929-1932 років в США. Тому доцільно розглянути інструменти монетарно-фінансової політики, котрі зможуть пом'якшити наслідки цієї кризи і адекватно відреагують на конкретні шоки.

Природа кризи 2020 року значно відрізняється від кризи 2008 року кількома параметрами, що означає різницю фінансових реакцій монетарної та фінансової влади на шоки. Основні фактори, котрі відрізняють ці дві кризи наступні:

По-перше, криза 2008 року мала типово фінансовий характер: люди вважали, що активи коштують дорожче, аніж це виявилось насправді, що потягнуло за

собою значний розпродаж цих активів і фінансових інструментів на фоні падіння попиту з боку інвесторів і споживачів. Це був шок з боку сукупного попиту. Супутником кризи 2020 року є шок з боку як сукупного попиту, так і сукупної пропозиції. Перекриття міжнародної і національної торгівлі викликало зупинку виробництва цілого ряду галузей. Уряди країн, оголосивши карантин, що викликало значне падіння пропозиції, здійснюють ряд заходів для підтримки споживання. Першим і основним таким заходом є роздача урядами грошей споживачам з метою збільшення швидкості обігу грошей і пожвавлення споживчого попиту. Звісно, подібні заходи не зможуть допомогти усім постраждалим галузям економіки, але життєво необхідні сфери функціонуватимуть на попередньому рівні. Монетарно-фіскальні інструменти, котрі забезпечать виконання таких заходів, зводяться до значних покупок цетральними банками державних цінних паперів для випуску додаткової ліквідності, кредитів рефінансування з боку центральних банків, кредитних канікул для певних груп позичальників, наприклад, за іпотечними кредитами,ін.

Другий захід - підтримка урядом компаній. До цих заходів відносяться: податкові та кредитні канікули, державні замовлення та інші форми фінансової підтримки виробництва продукції. Так, зокрема, Федеральна резервна система США пообіцяла викупити казначейських білетів на 500 млрд. дол., іпотечних облігацій на 200 млрд. дол. Купівля буде продовжуватися «в обсягах, необхідних для забезпечення безперебійного функціонування ринку і ефективного впливу монетарної політики на більш широку ситуацію в фінансовій системі» [1]. Для підтримки ринку корпоративного кредитування буде задіяно три програми. Одна із них вже використовувалася у 2008 році, це Програма термінового кредитування на ринку цінних паперів, забезпечених активами. Дві нові програми орієнтовані на компанії з інвестиційним рейтингом включають в себе кредитування терміном на чотири роки і купівля корпоративних цінних паперів.

В цілому, монетарно-фіскальні заходи в США оцінюються більше, ніж в 2 трлн.дол. США, що становить майже 10% ВВП США, виділених сенатом на підтримку сукупної пропозиції та попиту. Значні суми також передбачені на виплату допомоги безробітним, малозабезпеченим громадянам та дітям [1]. Більшість європейських країн здійснюють подібні антикризові заходи для підтримки національних економік.

Отже, вивчаючи досвід подолання попередніх фінансово-економічних криз і враховуючи приклади сучасних монетарно-фіскальних заходів розвинених країн і координацію карантинних заходів у різних країнах, Україна має задіювати аналогічні інструменти для зменшення негативного впливу кризи 2020 року на розвиток економіки. Малий і середній бізнес найбільш вразливий, тому управління його підтримкою з боку держави, має носити ручний характер. Зокрема, податкові канікули, до повного звільнення на час карантину мають поєднуватися з кредитними канікулами та пільговим кредитуванням, аж до безпроцентних невеликих кредитів. При нинішніх регулятивних вимогах Національного банку України, кредитні канікули викликають погіршення оцінки фінансово-економічного стану банку, тому їх слід пом'якшити. Україна також може розраховувати на міжнародну допомогу з боку таких інституцій як МВФ та ООН. Зокрема, МВФ володіє двома інструментами екстренного фінансування:

механізмом прискореного кредитування та інструментами для прискореного фінансування. Отже, країни-члени можуть отримати фінансування для протидії шокам, у тому числі для приборкання крупних стихійних та медичних проблемах. Перевагою цих двох механізмів кредитування є їхні обсяги, швидкість і гнучкість. МВФ планує виділити коштів на суму до 50 млрд долл. США на цілі екстреного фінансування країнам що розвиваються на цілі первинних відповідних заходів. Так, планується, що країни з низьким рівнем доходів зможуть отримати біля 10 млрд долл. США із цієї суми, в основному на пільгових умовах [2].

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт ФРС США. <https://www.federalreserve.gov/covid-19.htm>
2. М. Мюлейзен. Экономическое планирование в условиях распространения коронавируса: надеяться на лучшее, но готовиться к худшему <https://www.imf.org/ru/News/Articles/2020/03/12/blog031220-coronavirus-economic-planning>

Лавренюк В.В.

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ФОРС-МАЖОРНІ СИСТЕМНІ ШОКИ В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Низка світових фінансових криз змусила регуляторні органи та менеджмент фінансових установ трансформувати підходи до управління ризиками. З позиції регулятора, ризики мають розглядатися не тільки з ідіосинкретичної позиції, а й враховувати аспект системності економічного середовища. Іншими словами, пруденційна політика регулювання фінансового сектору потребувала розширення до макропруденційного рівня. Саме макропруденційна політика центральних банків покликана мінімізувати вплив системних шоків та ризиків на фінансову стабільність їх юрисдикцій. Проте, донедавна форс-мажорним системним шокам (тригерам) як причинам системного ризику взагалі не приділялася увага з боку регуляторів. Однак спалах епідемії COVID-19 (коронавірусу) та його глобальне поширення створило суттєві негативні виклики для суспільства та погіршило прогнози економічної діяльності на всіх рівнях. Ризик спровокований кризовою ситуацією (системним шоком) у сфері охорони здоров'я через механізми посилення, з відносно низькими початковими збитками для фінансового сектору, зміг масштабуватися до ендегенного рівня та перейшов у статус системного. Значне пом'якшення впливу системного ризику для певних секторів економіки було викликано високим рівнем діджиталізації та/або застосуванням додаткових діджитал інструментів (освітні платформи, дистанційне обслуговування, хмарні технології). Саме недооцінка масштабності форс-мажорних системних шоків привела до катастрофічних наслідків для глобальної фінансової інфраструктури [1, 2].

Ризики пов'язані із форс-мажорними обставинами (шоками), особливо глобального рівня, є досить малоймовірними, тому більшість регуляторних